YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
30 päivänä huhtikuuta 1974 *

Asiassa 155/73,

jonka Tribunale di Biella (Italia) on saattanut ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisesti yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa, jossa vastaajana on

Giuseppe Sacchi, Como,

ennakkoratkaisun Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen 2, 3, 5, 7, 37, 86 ja 90 artiklan tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti R. Lecourt, jaostojen puheenjohtajat A. M. Donner ja M. Sørensen sekä tuomarit R. Monaco, J. Mertens de Wilmars (esittelevä tuomari), P. Pescatore, H. Kutscher, C. Ó Dálaigh ja A. J. Mackenzie Stuart,

julkisasiamies: G. Reischl,
kirjaaja: A. Van Houtte,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Tribunale di Biella on 25.7.1973 tekemällään ja yhteisöjen tuomioistuimen kirjaamoon 27.7.1973 saapuneella päätöksellä esittänyt ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla useita kysymyksiä perustamissopimuksen 2, 3, 5, 7, 37, 86 ja 90 artiklan tulkinnasta.

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

Kansallisen tuomioistuimen käsiteltäväksi on saatettu rikosasia, jossa yksityisen televisioaseman lähetystoiminnan harjoittajaa syytetään siitä, että hän on tiloissa, joihin yleisöllä on vapaa pääsy, pitänyt televisiovastaanottimia, joita on käytetty kaapelilähetysten vastaanottamiseen ilman, että säädetty lupamaksu oli suoritettu.

Esitettyjen kysymysten avulla Tribunale di Biellan on voitava ratkaista, ovatko tietyt Italian lainsäädännön säännökset, joilla varataan valtiolle yksinoikeus harjoittaa televisiotoimintaa – myös kaapelitelevision osalta – yhteensoveltuvia perustamissopimuksen kanssa erityisesti siltä osin, kuin tämä yksinoikeus ulottuu mainontaan.

A Yhteisöjen tuomioistuimen toimivalta

2 Italian hallitus on kyseenalaistanut ennakkoratkaisupyynnön tutkittavaksi ottamisen väittäen, että vastaus esitettyihin kysymyksiin ei ole kansalliselle tuomioistuimelle tarpeellinen sen käsiteltäväksi saatetun rikosasian ratkaisemiseksi.

3 Perustamissopimuksen 177 artikla, joka perustuu selkeään tehtävien jakoon kansallisten tuomioistuinten ja yhteisöjen tuomioistuimen välillä, ei salli viimeksi mainitun arvioida tulkintapyynnön syitä.

Esitettyä prosessiväitettä ei näin ollen voida hyväksyä.

B Kysymykset 1, 2, 6, 7, 8 ja 9

4 Kahdella ensimmäisellä kysymyksellä halutaan pääasiallisesti selvittää, soveltuuko tavaroiden vapaan liikkuvuuden periaate yhteismarkkinoilla televisiolähetyksiin ja erityisesti niiden kaupallisiin osiin, ja onko se, että jäsenvaltio myöntää tietylle osakeyhtiölle yksinoikeuden kaikenlaisiin televisiolähetyksiin, myös mainontaan, mainitun periaatteen vastaista.

5 Vastaus edellyttää ensin ratkaisua kysymykseen, onko televisiolähetykset rinnastettava perustamissopimuksen 3 artiklan a alakohdassa, 9 artiklassa ja toisen osan I osaston otsikossa tarkoitettuihin tuotteisiin ja tavaroihin.

6 Nimenomaisten päinvastaisten perustamissopimuksen määräysten puuttuessa televisiolähetys on luonteensa vuoksi katsottava palvelujen tarjoamiseksi.

Vaikka ei olekaan poissuljettua, että suoritukset, joista tavallisesti maksetaan korvaus, voivat kuulua tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevien määräysten soveltamisalaan, näin on vain siinä määrin, kuin niitä säännellään tällaisilla määräyksillä, kuten 60 artiklasta ilmenee.

Tästä seuraa, että televisiolähetysten lähettäminen, mainoslähetykset mukaan lukien, kuuluu palvelujen tarjoamista koskevien perustamissopimuksen sääntöjen soveltamisalaan.

7 Toisaalta kaikki materiaalia, äänitallenteita, elokuvia, laitteita ja muita televisiolähetysten lähettämiseen käytettyjä tuotteita koskeva kauppa kuuluu tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevien sääntöjen soveltamisalaan.

Tästä seuraa, että vaikka televisiomainontaa monopolina hallitsevan yrityksen olemassaolo ei itsessään ole tavaroiden vapaan liikkuvuuden periaatteen vastainen, tällainen yritys rikkoisi mainittua periaatetta vastaan, jos se harjoittaisi syrjintää kansallisen materiaalin ja kansallisten tuotteiden hyväksi.

8 Myöskään se, että jäsenvaltion yrityksellä on yksinoikeus televisiomainosten lähettämiseen, ei sinänsä ole yhteensoveltumatonta niiden tavaroiden vapaan liikkuvuuden kanssa, joiden markkinointia tällä mainonnalla pyritään edistämään.

Tilanne olisi kuitenkin toinen, jos yksinoikeutta käytettäisiin yhteisössä tiettyjen tavaravirtojen tai tiettyjen taloudellisten toimijoiden suosimiseksi toisiin nähden.

Kuten tuonnin määrällisiä rajoituksia vaikutuksiltaan vastaavien, muissa ETY:n perustamissopimuksen nojalla säädetyissä määräyksissä mainitsemattomien toimenpiteiden vähentämisestä 22 päivänä joulukuuta 1969 annetun komission direktiivin (EYVL L 13, 19.1.1970, s. 29) 3 artiklassa korostetaan, tuotteiden markkinointia sääntelevät toimenpiteet, joiden rajoittavat vaikutukset ylittävät markkinoinnin tavanomaisen sääntelyn vaikutukset, saattavat olla vaikutukseltaan määrällisiä rajoituksia vastaavia toimenpiteitä.

Näin on erityisesti silloin, kun nämä rajoittavat vaikutukset ovat suhteettomia tavoitteeseen nähden, kuten tässä tapauksessa televisiotoiminnan järjestäminen kansallisella lainsäädännöllä julkiseksi tehtäväksi.

9 Perustamissopimuksen 37 artiklan tulkintaa koskevaa kuudetta kysymystä on tarkasteltava yhdessä tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevista määräyksistä, joihin myös tämä artikla lukeutuu, johtuvien ongelmien kanssa.

Tällä kysymyksellä kysytään, sovelletaanko 37 artiklan 1 ja 2 kohtaa sellaiseen osakeyhtiöön, jolle jäsenvaltio on myöntänyt yksinoikeuden televisiolähetysten lähettämiseen alueellaan, mainoslähetykset sekä muissa jäsenvaltioissa tuotettujen elokuvien ja ajankohtaisohjelmien lähetykset mukaan lukien.

10 Perustamissopimuksen 37 artikla koskee kaupallisten valtion monopolien mukauttamista.

Tämän määräyksen sijainnista määrällisten rajoitusten poistamista koskevassa luvussa sekä sanojen "tuonti" ja "vienti" käytöstä 1 kohdan 2 alakohdassa ja sanan "tuotteet" käytöstä 3 ja 4 kohdassa seuraa, että määräyksellä tarkoitetaan tavaroiden kauppaa eikä se voi koskea palvelujen tarjoamisen monopolia.

Koska kaupallinen televisiomainonta on luonteeltaan palvelujen tarjoamista, se ei näin ollen kuulu näiden määräysten soveltamisalaan.

11 Kysymyksiin 7 ja 9, joihin on pyydetty vastausta vain siinä tapauksessa, että kysymykseen 6 olisi vastattu myöntävästi, ei ole tarpeen vastata; sama koskee kysymystä 8.

C Kysymykset 3, 4 ja 5

12 Kolmas, neljäs ja viides kysymys koskevat jäsenvaltion tietylle osakeyhtiölle televisiolähetysten lähettämistä varten myöntämien yksinoikeuksien sekä näiden oikeuksien käyttämisen yhteensoveltuvuutta perustamissopimuksen kilpailusääntöjen kanssa.

Kolmannella kysymyksellä pyritään selvittämään, onko perustamissopimuksen 86 ja 90 artiklaa yhdessä tulkittava siten, että 90 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu yritys ei saisi hankkia määräävää markkina-asemaa, vaikka se olisikin seurausta kansallisten viranomaisten toimenpiteestä, kun määräävän markkina-aseman vaikutuksesta kaikenlainen kilpailu lakkaa tämän yrityksen jäsenvaltion alueella harjoittaman toiminnan alalla.

Mikäli vastaus kolmanteen kysymykseen on myöntävä, neljännellä kysymyksellä kysytään, onko yhtiöllä, jolle on myönnetty yksinoikeus televisiolähetysten lähettämiseen erityisesti kaapeliteitse ja kaupalliset tarkoitukset mukaan lukien, hallussaan 86 artiklan kanssa yhteensoveltumaton määräävä markkina-asema tai käyttääkö se ainakin määräävää markkina-asemaansa väärin, jos se noudattaa tiettyjä kansallisen tuomioistuimen osoittamia kilpailunvastaisia käytäntöjä.

Mikäli tähän kysymykseen vastataan myöntävästi, viidennellä kysymyksellä kysytään, onko edeltävissä kysymyksissä tarkoitetuilla kielloilla välitön oikeusvaikutus ja perustetaanko niillä yksityisille oikeussubjekteille oikeuksia, joita kansallisten tuomioistuinten on suojattava.

13 Italian ja Saksan hallitukset ovat väittäneet, että koska televisioyritykset suorittavat yleistä etua palvelevaa kulttuuri- ja tiedonvälitystehtävää, ne eivät ole "yrityksiä" perustamissopimuksen määräyksissä tarkoitetussa merkityksessä.

On väitetty, että ne tuottavat yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvää palvelua, joten perustamissopimuksen säännöt ja erityisesti kilpailusäännöt koskevat niitä vain niiltä osin, kuin sääntöjen noudattaminen ei oikeudellisesti tai tosiasiallisesti estä yrityksiä hoitamasta niille uskottuja erityistehtäviä.

14 Perustamissopimuksen 90 artiklan 1 kohdassa jäsenvaltioiden sallitaan muun muassa myöntävän yrityksille erityisoikeuksia tai yksinoikeuksia.

Mikään perustamissopimuksessa ei estä jäsenvaltioita yleiseen etuun perustuvien muiden kuin taloudellisten syiden vuoksi pitämästä televisiolähetyksiä, kaapelilähetykset mukaan lukien, kilpailun ulkopuolella myöntämällä niiden lähettämistä koskeva yksinoikeus yhdelle tai useammalle yritykselle.

Näiden yritysten on kuitenkin tehtäviä suorittaessaan noudatettava syrjintäkieltoja, ja ne kuuluvat, niiltä osin kuin niiden tehtävien suorittaminen sisältää luonteeltaan taloudellista toimintaa, niiden perustamissopimuksen 90 artiklassa tarkoitettujen määräysten soveltamisalaan, jotka koskevat julkisia yrityksiä ja yrityksiä, joille valtiot myöntävät erityisiä yksinoikeuksia.

Perustamissopimuksen 86 ja 90 artiklan tulkitseminen yhdessä vie siihen johtopäätökseen, että yrityksen monopoliasema, joka johtuu siitä, että jäsenvaltio on myöntänyt sille yksinoikeuksia, ei sinänsä ole yhteensoveltumaton 86 artiklan kanssa.

Sama koskee näin ollen yksinoikeuksien laajennusta valtion uuden toimenpiteen johdosta.

15 Vaikka jotkin valtiot kohtelevat televisiotoiminnasta vastaavia yrityksiä myös niiden kaupallisen toiminnan, erityisesti mainonnan, osalta, kuten niitä yrityksiä, jotka tuottavat yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja, samat kiellot ovat 90 artiklan 2 kohdan nojalla sovellettavissa niiden käyttäytymiseen markkinoilla, jollei voida osoittaa, että mainitut kiellot olisivat yhteensoveltumattomia niiden tehtävien kanssa.

16 Neljännessä kysymyksessä kansallinen tuomioistuin on maininnut joukon käyttäytymistapoja, jotka voivat olla 86 artiklassa tarkoitettua väärinkäyttöä.

17 Näin olisi varmasti tapauksessa, jossa yritys, jolla on monopoli mainostelevisiotoiminnassa, asettaisi palvelujen käyttäjille kohtuuttomia maksuja tai ehtoja tai syrjisi televisiomainonnan käytössä muiden jäsenvaltioiden taloudellisia toimijoita tai tuotteita oman maan toimijoiden ja tuotteiden hyväksi.

18 Kansallisen tuomioistuimen on jokaisessa yksittäistapauksessa todettava tällaisten väärinkäytösten olemassaolo, ja komission on puolestaan toimivaltansa rajoissa korjattava asia.

Perustamissopimuksen 86 artiklan kielloilla on näin ollen myös 90 artiklan osalta välitön oikeusvaikutus, ja niillä perustetaan yksityisille oikeussubjekteille oikeuksia, joita kansallisten tuomioistuinten on suojattava.

D Kysymys 11

19 Yhdennellätoista kysymyksellä kysytään, onko perustamissopimuksen 7 artiklan vastaista antaa jäsenvaltion osakeyhtiölle yksinoikeus televisiomainosten lähettämiseen tämän jäsenvaltion koko alueella.

20 Edellä esitetyistä seikoista seuraa, että kansallisen tuomioistuimen tarkoittaman kaltaisen yksinoikeuden myöntäminen ei ole 7 artiklan vastaista, mutta tällaisen yksinoikeuden omaavien yritysten harjoittama kansalaisuuteen perustuva syrjintä muiden jäsenvaltioiden kansalaisia kohtaan on yhteensoveltumatonta tämän määräyksen kanssa.

Oikeudenkäyntikulut

21 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Euroopan yhteisöjen komissiolle ja Italian ja Saksan hallituksille aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi.

Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikuluista.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Tribunale di Biellan 6.7.1973 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

1) **Televisiolähetysten lähettäminen, mainoslähetykset mukaan lukien, kuuluu palvelujen tarjoamista koskevien perustamissopimuksen sääntöjen soveltamisalaan. Kaikki materiaalia, äänitallenteita, elokuvia, laitteita ja muita televisiolähetysten lähettämiseen käytettyjä tuotteita koskeva kauppa kuuluu kuitenkin tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevien sääntöjen soveltamisalaan.**

2) **Se, että jäsenvaltion yrityksellä on yksinoikeus televisiomainosten lähettämiseen, ei sinänsä ole yhteensoveltumatonta niiden tavaroiden vapaan liikkuvuuden kanssa, joiden markkinointia tällä mainonnalla pyritään edistämään. Tilanne olisi kuitenkin toinen, jos yksinoikeutta käytettäisiin yhteisössä tiettyjen tavaravirtojen tai tiettyjen taloudellisten toimijoiden suosimiseksi toisiin nähden.**

3) **Perustamissopimuksen 37 artiklassa tarkoitetaan tavaroiden kauppaa, eikä se voi koskea palvelujen tarjoamisen monopolia.**

4) **Yrityksen monopoliasema, joka johtuu siitä, että jäsenvaltio on myöntänyt sille 90 artiklassa tarkoitettuja yksinoikeuksia, tai näiden oikeuksien laajennus valtion uuden toimenpiteen johdosta, eivät sinänsä ole yhteensoveltumattomia perustamissopimuksen 86 artiklan kanssa.**

5) **Perustamissopimuksen 86 artiklan kielloilla on myös 90 artiklan osalta välitön oikeusvaikutus, ja niillä perustetaan yksityisille oikeussubjekteille oikeuksia, joita kansallisten tuomioistuinten on suojattava.**

6) **Televisiolähetysten lähettämistä koskevan yksinoikeuden myöntäminen ei sinänsä ole perustamissopimuksen 7 artiklan vastaista. Tällaisen yksinoikeuden omaavien yritysten harjoittama kansalaisuuteen perustuva syrjintä jäsenvaltioiden kansalaisia kohtaan on kuitenkin yhteensoveltumatonta tämän määräyksen kanssa.**

Lecourt Donner Sørensen Monaco Mertens de Wilmars

Pescatore Kutscher Ó Dálaigh Mackenzie Stuart

Julistettiin Luxemburgissa 30 päivänä huhtikuuta 1974.

A. Van Houtte
kirjaaja

R. Lecourt
presidentti